
ГЛАВА 18 – ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ

ИСТОРИЯ И ПРИНЦИПИ

Образованието, обучението и младежта са предимно от компетентността на държавите-членки. Достиженията на правото на ЕС (*acquis*) на Общността се състоят от Директива от 1977 г (образование на децата на работници мигранти), програми за действие, заключения, резолюции или декларации на Съвета или срещата на министрите на образованието в рамките на Съвета по различни въпроси (напр. равните възможности, неграмотността, сигурността на училищата, образователни заведения за малцинствата и т.н.). Освен това бяха сформирани два органа, Европейският център за развитие на професионалното обучение (CEDEFOP) и Европейската фондация за обучение.

Европейските насоки на развитие на образователната система са в посока на повишаване на индивидуалната отговорност на гражданите при планиране на личния им живот и кариера чрез образование и обучение. Придобиването на европейско гражданство включва условия за мобилност при обучение и признаване на придобитите квалификации във всички европейски страни. Индивидуалните задължения също изискват възприемане на основните граждански ценности – толерантност, зачитане на човешките права, отговорност пред бъдещото развитие на Европа в социален и икономически аспект.

ПОДГОТОВКА ЗА ЧЛЕНСТВО

Десетте централноевропейски държави, Кипър и Малта вече участват в програмите на Общността в сферите на образованието, обучението и младежта. Това участие трябва да засили ефективното прилагане на достиженията на правото на ЕС (*acquis*) и представлява добра подготовка за присъединяването.

Образователните програми "Сократ", "Леонардо да Винчи" и "Младеж". са основни инструменти на Съюза за изпълнение на политиките в сферата на образованието и на осъществяване на интеграцията между страните-членки, както и при включване на страните-кандидатки. Чрез тези програми се концентрират и обединяват усилията на държавите за развитие на основните политики – изграждане на качествено общо образование (чл. 149 от ДЕС), развитие на професионално образование, преодоляващо рисковете от социална изолация и осигуряващо достъп до пазара на труда без ограничения (чл. 150 от ДЕС); подготовка чрез всички образователни средства за активно европейско гражданство

Директивата за образованието на децата на работници мигранти се отнася за деца, за които посещаването на училището е задължително по законите на държавата-приемник, които са под настойничеството на работник с произход от друга държава-членка, където такива деца пребивават на територията на държавата-членка, в която гражданинът извършва или е извършвал дейност като нает на работа. Държавите-членки се нуждаят, съобразно националните си условия и правните си системи, от съответните мерки за осигуряване предлагането на безплатно образование за улесняване на първоначалното приемане на тяхна територия на такива деца, включително най-вече преподаване, съобразено със специфичните нужди на тези деца – на официалния език

или на един от официалните езици на държавата-домакин. Държавите-членки трябва да вземат необходимите мерки за обучението и продължаващото обучение на учители за такова преподаване. Освен това държавите-членки трябва, съобразно националните си условия и правните си системи, и в сътрудничество с държавите на произход, да вземат необходимите мерки за поощряване, преподаването на майчиния език и култура на държавата на произход на тези деца, координирано с редовното образование.

В областта на висшето образование внимание се акцентира върху изграждане на системата на колежанското, неуниверситетско професионално образование; на мерките за осигуряване качество на образованието; на създадените възможности за мобилност на студентите, за преминаването им от една система в друга и за улесняване на признаването на придобитото академично образование и професионална квалификация.

Развитие на "европейски измерения в образованието". Това понятие е израз на политическото разбиране, че Европейският съюз е невъзможен без възприемането и подкрепянето му от гражданските общества на държавите-членки. За провеждане на тази политика на европейско знание най-сериозно участие има образованието. Европейските измерения включват цялото безкрайно разнообразие от начини да се популяризира обединението на Европа сред хората, особено младите хора – изучаване на европейски езици, информация за всички аспекти на интеграцията, информация за досегашния опит от присъединяване на страни към първоначалното обединение на шестте държави и очакваните последиствия от разрастването на Европейския съюз до почти 30 държави, умения за работа с информационни и комуникационни технологии, за да има условия за реална интернационализация на образованието и за създаването на европейско образователно пространство. Специфични инициативи в тази насока се очакват от всички сектори на образованието, включително при взаимодействие на официалното и неофициалното образование, като тази връзка се насърчава активно.

Организиране на система на непрекъснато обучение чрез средните училища, университетите и неофициалните образователни институции. Рисковете от социална и трудова изолация се увеличават непрекъснато както поради бързите промени в икономиката, науката и технологиите, така и поради големите регионални неравенства в жизнения стандарт на страните-членки и още повече на кандидатките за членство в Европейския съюз. Тези различия могат да се преодоляват основно чрез качеството на притежаваните способности и умения на хората. Знанията и уменията са социален капитал, който изисква непрекъсната грижа, и това е причината обучението през целия живот да заема една от ключовите позиции при оценяване адекватността на една образователна система спрямо потребностите на съвременното общество. Системата за непрекъснато обучение изисква и подходящо изграден административен капацитет, който да обхване стратегията и изпълнението ѝ в цялост.

Приемането на европейските измерения в образованието ще доведе до две основни промени:

- Повишаване на качеството на образованието и въвеждане на европейски стандарти
- Осигуряване на обучение, свързано с реалните условия на пазара на труда
- Разширяване на чуждоезиковото обучение
- Повишаване на квалификацията на българските учители
- Гарантиране на достъп на всички граждани до придобиване и усъвършенстване на определена професионална квалификация
- Разширяване на участието на България в сътрудничеството между висшите учебни заведения и при обмяната на студенти от страните в рамките на разширения ЕС

Възприемане на нагласата за непрекъснатост на обучението и постоянно обновяване на придобитите квалификации.

ПРЕГОВОРИТЕ ЗА ЧЛЕНСТВО

Тази глава беше договорена с дванадесетте страни-кандидатки и затворена с 10 страни през декември 2002 г. Тя беше временно затворена с България и Румъния.

България

- Главата отворена: на 28 март 2000 г
- Състояние: временно затворена през май 2000 г
- Преходни периоди: няма

Кипър

- Главата отворена: втората половина на 1998 г
- Състояние: затворена декември 2002 г (временно затворена през октомври 1998 г)
- Преходни периоди: няма

Република Чехия

- Главата отворена: втората половина на 1998 г
- Състояние: затворена декември 2002 г (временно затворена през октомври 1998 г)
- Преходни периоди: няма

Естония

- Главата отворена: втората половина на 1998 г
- Състояние: затворена декември 2002 г (временно затворена през октомври 1998 г)
- Преходни периоди: няма

Унгария

- Главата отворена: втората половина на 1998 г
- Състояние: затворена декември 2002 г (временно затворена през октомври 1998 г)
- Преходни периоди: няма

Латвия

- Главата отворена: първата половина на 2000 г
- Състояние: затворена декември 2002 г (временно затворена през май 2000 г)
- Преходни периоди: няма

Литва

- Главата отворена: първата половина на 2000 г
- Състояние: затворена декември 2002 г (временно затворена през май 2000 г)
- Преходни периоди: няма

Малта

- Главата отворена: първата половина на 2000 г
- Състояние: затворена декември 2002 г (временно затворена през май 2000 г)
- Преходни периоди: няма

Полша

- Главата отворена: втората половина на 1998 г
- Състояние: затворена декември 2002 г (временно затворена през октомври 1998 г)
- Преходни периоди: няма

Румъния

- Главата отворена: първата половина на 2000 г
- Състояние: временно затворена през май 2000 г
- Преходни периоди: няма

Словакия

- Главата отворена: първата половина на 2000 г
- Състояние : затворена декември 2002 г (временно затворена през май 2000 г)
- Преходни периоди: няма

Словения

- Главата отворена: втората половина на 1998 г
- Състояние: затворена декември 2002 г (временно затворена през октомври 1998 г)
- Преходни периоди: няма

Index

Chapter 1 : Обща информация.....	p. 1
Chapter 2 : Преговори за членство.....	p. 4
Съдържание.....	p. 6